

„Edinost“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrt leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne odziva.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 svč.); v Trstu pa po 8 stotink (4 svč.).

Telefon št. 570.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah in petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale do-
mači oglašit. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nepriljubljeni dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upraviteljsko. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Orontia št. 12. Upraviteljsko, iz sprejemanje inšerovat v ulici Molis piccolo št. 3, II. nadst.

Glavni urednik in odgovorni urednik Fran Gočnik.

Lastnik koncesij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna koncesija lista „Edinost“, v Trstu

Italijanska zavijanja na Dunaju in resnica v Primorju.

IV.

Razmere so torej neznosne za Italijane. Tako je zatrdil dr. Matej Bartoli.

V vsem javnem življenju Italijani morajo trpeti težko krivico. Nikjer pa tako, kakor na polju sodstva. Rekrutacija dr. Bartolija v parlamentu na Dunaju so bile tudi res posvečene skoro izključno upravi pravosodstva v Primorju.

Dr. Matej Bartoli pa je tudi označil vir in vzrok vsem nepristojnostim na tem polju. Ta vzrok da je v dejstvu, da v sodno dvorano sili politika. Silijo pa jo seveda Slovani. A tu se je dr. Bartoli oprl na italijanskega kriminalista Carrara in zaklical: »Čim politika vstopa skozi vrata, uhaja pravica skozi okno!«

Sedaj pa je že čas, da pustimo ironijo in da govorimo resno.

Vprašajmo se: kje je dejstvo, kje je okolnost, ki bi pričala, da Slovani Primorja tirajo politiko v sodno dvorano?!

Iz govora Bartolijevega moremo erpiti odgovor. Temu smo že navajeni: Italijani se vedno hinavski skrivajo za »potrebo jednotnosti jezika«. Kajti — tako zavijajo oči — brez jednotnosti razpravnega jezika moramo trpeti justica: vera v zanesljivost justice in torej zaupanje v sodne oblasti!!

Če hočemo uvideti vso veliko mero zavratnosti in hinavstva, ki se skriva za to hlinjeno skrbjo za zanesljivost pravosodstva, treba vedeti, da ta skrb gosp. dr. Bartolija sega le tako daleč, dokler more služiti v pretvezo za italijanske nacionalne aspiracije. Pridružimo se za trenotek dr. u. Mateju Bartoliju in rečimo: da, res je to, neizogibna potreba je, da je na sodiščih v Primorju en sam razpraven jezik!! Čim pa smo izrekli to, je istotako neizogibno potrebno, da odgovorimo na vprašanje: kateri jezik bodi torej ta razpraven jezik, ali, kakor bi rekel dr. Bartoli: lingua del foro?

Odgovor na to vprašanje — ako hočemo ustreči najelementarnejši zahtevi pravičnosti, logike in praktične potrebe — more biti jedino tale: ako mora biti že tako, da velja en sam jezik kakor razpraven jezik, potem pa more biti to absolutno tisti

jezik, katerega govori večina prebivalstva!!

Kaj meni gospod dr. Matej Bartoli? Kaj meni? Vprašajte ga le in postavite ga pred alternativo: ali jednakopravnost dežel-nih jezikov, ali: pa slovensko-hrvatski jezik je jedini razpraven jezik v Primorju?! Postavite ga le pred to alternativo, pa čemo videti, da-li se bo gospod dr. Matej Bartoli še navduševal za ta — po njegovih trditvah — postulat zanesljivosti pravosodstva?! Čemo videti, da-li si bodo dr. u. Mateju Bartoliju še belili lasje v skrbi za zanesljivost pravosodstva in ugled sodnih oblasti?! Dvo-mite-li?! Niste-li že sedaj gotovi, kaj vam odgovori dr. Matej Bartoli?! Mi smo že sedaj na gotovem. Italijani so navdušeni za jednotnost razpravnega jezika dotlej, dokler menijo, da bo ta jezik — italijan-ski!! Sicer pa: transeat — vrag naj vzame jednotnost razpravnega jezika in zanesljivost pravosodstva, z ugledom sodnih oblasti po vrhu!

Ako hočemo spoznati vse vzroke, radi katerih so dr. Bartoli in somišljeniki toliko pehajo in mučijo za »zanesljivost pravosodstva«, treba si ogledati nekoliko utemeljevanje, s katerim je dr. Bartoli zahteval, da na sodiščih v Primorju bodi italijanščina razpraven jezik, ali z drugimi besedami: da za Primorje naj ne veljajo državni osnovni zakoni!!

Vsega dolgega govorjenja Bartolijevega kratki zmisel je ta, da sodišča v Primorju naj bodo domena laških uradnikov. Popolnoma poitalijančena oblastva v Primorju pa so v zanesljivejši in trdnjej zaslombo italijanski nacionalni hegemoniji v deželi, nego vsa politična društva z Bartolijevimi gesli »osar tutto« in vse »lege nazionale«! Po pri-poznanju italijanščine kakor jedinega razpravnega jezika na sodiščih v Primorju bi Italijani ubili dve veliki muhi na jeden mah!

Da govorimo naravnost in odkrito: najmanj 95% ital. urad. se ali iz mržnje nočejo učiti našega jezika, ali pa — iz komoditete, recte: lenobe, ali pa tudi abok popolne nesposobnosti za učenje jezikov. Isto velja tudi za kolege gospoda dr. Bartolija, italijanske odvetnike!!

Hinc illae lacrimae! Ob izvajanju od nas in po zakonu zahtevane enakopravnosti bi prišli ti varvanci dr. Bartolija v usodno položje. Ali bi se morali dvigniti iz svoje

mržnje proti našemu jeziku, ali bi se morali heroično otresti svoje lenobe in učiti se našega jezika — ali pa biti zapostavljeni onim, ki ne mrzijo našega jezika in ki niso komodni. O onih, ki se odlikujejo s popolno nesposobnostjo za priučenje drugega dežel-nega jezika, niti ne govorimo. Ti bi morali biti že a priori eliminirani iz sodne službe.

Če bi pa dr. Matej Bartoli in spošto-vana družba njegovih somišljenikov dosegli, da za Primorje ne bi veljal princip enako-pravnosti, položen v zakon, princip, da ni smeti nikogar siliti v učenje tujih jezikov in da ima vsakdo pravico iskati svoje pravo v svojem jeziku, ampak bi bil vsakdo prisiljen vržiti to le v italijanskem jeziku: potem bi bila ustvarjena možnost protekcionizma Italijanom v prilog, možnost, da oblasti postanejo doménaveč ali manj sposobnih in nesposobnih ital. uradnikov!!

Italijanskim uradnikom in v zvezi žnjimi tovarišem dr. Bartolija, italijan. odvetnikom, bi bil zagotovljen dober in — lahek kruhek. Da, da, tudi skrb za ljubi kruhek, — ki naj bo kolikor le možno lahek — je netivo, ki vnema dr. Bartolija skrb za »zanesljivost pravosodstva« in »ugled oblasti« v Primorju.

To muho je hotel ubiti dr. Bartoli, s čemer bi dobil gotovost, da bo ubita tudi druga muha: povspesevanje italijanizacije potom državnih oblasti in utrjevanje italijanske hegemonije v pokrajini!

Da je temu res tako, hočemo dokazati v prihodnjem članku in na podlagi govora istega dr. u. Bartolija v parlamentu na Dunaju dne 22. maja 1902.

Politični pregled.

V Trstu, 14. junija 1902.

Državni zbor. — Gospodarska zbornica je večeraj v vseh čitanjih in brez razprave v sprejela zakona glede odprave mitnic in glede obrambe znaka rudečega križa ter je zapričela razpravo o zakonu glede olajšav za delavska stanovanja, ki je bil tudi neizpremenjeno v sprejet.

Zbornica poslancev. — (Nadaljevanje večerajšnjega brzojavnega poročila.) Zbornica je v sprejela v vseh treh čitanjih iniciativne predloge glede spremembe zakona o odpisovanju zemljiškega davka. Na to se

»Le bojim se, da mi eksekutor zapleni tudi to pivo.«

Društvo je vdarilo v smeh, kateremu se je pridružil tudi zadeti grof Janko; no, videlo se mu je na licu, da mu ta smeh ne gre od srca. Tudi on je spadal med ljudi, ki radi na druge sipajo ostre pušice svojega sarkazma, a jim ni prav, če je kdo drugi njih vzjel na muho. Tedaj je znal biti jako razžaljen, celó surov.

Grof je hotel parirati ta udarec, ali bil je očitno v slabem položaju. Oviral ga je nepričakovani napad gospe glavarice, katera se je slavo dobitno smejala radi svojega vspeha. Za srečo so se odprla isti trenotek sobina vrata in vstopila je gozdarica z veliko skledo koruznih, kadečih se žgancev, polnih do vrha s kisló smetano, in napravila konec neugodnej situaciji.

»Trop tard!« se je nasmejala Ela, gledajoča, kako je gozdarica melče dela veliko skledo na mizo. »Po purah in fazanib, kdo naj je žgance?«

»Pokušajmo!« je rekla Melita, katero je originalna ljudska jed izredno vabila. »L'appetit vient en mangeant!«, pravijo Francozi

* Prekasno! Op. prel.

** Tek prihaja med jedjo. Op. prel.

je zapričela razprava o zakonskem načrtu glede delavnega razmerja delavcev na gradnjah državnih železnic.

Železniški minister dr. pl. Witte je povdarjal, da je ta zakonski načrt sad večletnih študij. Omenjal je zadoščenjem, da se temu načrtu ni od nobene strani resno pri-govarjalo ter so se tudi uprave zasebnih železnic izjavile pripravljene vsprejeti ga. Glede določitve najdaljšega urnika, izjavil je minister, da istega ni mogoče skrócić od 11 na 10 ur. Menil je, da je institucija delavskih knjižic ugodna za tiste, ki spreminjajo svoje bivališče. Zbornica je na to vsprejela načrt v vseh treh čitanjih, izpustivši § 45 in s spremembo, da delo dečkov ne sme pričeti pred 6. uro zjutraj in da se ne bo smelo povišati delavnega časa, ki je veljaven od 1. junija, če tudi bo manjši od onega, ki ga določa zakon. Slednjič je bil vsprejet tudi predlog posl. dr. Eisenkolba, ki zahteva od vlade predložitev zakonskega načrta glede hišnega in najemninekega davka.

O položaju. G. Koerber se je zopet oddahnil. Da pa je bil par dni v škripih, da je postalo položjenje skrajno napeto, da se je spor videl akuten in neresljiv, to naj pripiše le sam sebi, oziroma čestitlivi tradiciji vseh avstrijskih vlad in ob vseh prilikah: tradiciji, da se Slovanom nikoli ne daje ničesar dobrovoljno ali po zahtevi pravičnosti, ampak vsikdar le pod moraš in še le tedaj, ko ni drugega izhoda iz zadrege.

Pred dnevi se je mladočehski klub udal nagovarjanju svojega načelnika, dra. Pacálka, da je sklenil pod gotovimi pogoji privoliti v določeni dnevni red, oziroma ne obstruirati predloge o davku na vozne listke. Gosp. Koerber je privolil v te pogoje, le glede dveh zadnjih, ki so se tikali jezikovnega vprašanja in odpisovanja davkov je izjavil decidirano, da ne more. Pred par dnevi ni mogel in ni mogel tako dolgo, dokler je imel nade, da se Čehi umaknejo pod pritiskom; ko pa so Čehi pokazali, da se ne umaknejo, je pa vendar mogel. Posledica temu je, da so Čehi odstopili od svojega obstrukcijskega sklepa in situacija je rešena. Za koliko časa — to je seveda zopet drugo vprašanje.

Iz poročila o večerajšnji seji zbornice poslancev je razvidno, da je jedni glavnih zahtev Čehov že ustrezno: sprememba zakona o odpisovanju zemljiškega davka v

popolnoma pravi. S pogledom je dala znak slugi, ki je serviral okoli mize, in ta je položil pred Melito krožnik z žlico.

»Kaj boš res jela?« je vprašala Ela za-čudeno.

»Zakaj ne?... Ta duh mi jako ugaja«, je odvrnila Melita, vzevši dva-trikrat iz skleda z veliko leseno žlico, katero je gozdarica zadržala v žgance. Smejé se je začela jesti, začetkoma kakor iz šale, a potem je začela resno zajemati.

»To je res izvrstna stvar!« je rekla Melita.

»Pa bom tudi jaz pokušala!« se je oglašila Ela in sledila Melitinemu izgledu. Koj ko je začela jesti, je začela s polnimi ustmi veklirati: »Izvrstno, božanstveno!« Sedaj se ni mogla niti gospe glavarice, katerej se je inače gnusila koruzna hrana, upreti želji. In tudi ona je začela jesti jed, katero je poznala do sedaj le v toliko, ker je bila vsakdanja hrana njenih poslov.

»Ah, to je kaj drugega!« je izustila razposajena Dunajčanka poluglasno, s čemer je hotela reči, da je velika razlika med to jedjo in ono, katero dobiva njena družina.

(Pride še.)

PODLISTEK.

MELITA.

Povest iz naše dobe.

Spisal Josip Evgen Tomić; prevedel Radl.

Prvi del.

III.

Čaj je bil takoj gotov. Mali samovar, katerega je prinesla Melita s seboj, je tu baš prav prišel; pri gozdarjevemu ognju in ognjišču bi morali lovei dolgo čakati, predno bi bil čaj gotov. Z izvrstnimi sandwichi je jako prijal gospod in gospodni pravi kitajski čaj, katerega je baron »denko dobival direktno iz Bombaya od prijatelja, ki se je nekdanj z njim vred učil na orijentalaki akademiji na Dunaju, a potem bil nameščen pri konzulatu v Bombayu. A Melita je bila na glasu radi svoje spretnosti v kuhanju čaja. Ta posel ni umel nihče tako dobro vršiti, kakor ona, in zato so v take intimnem društvu samovar takoj oddali njej v roke.

Jelo se je z velikim apetitom. Gospodje in gospe, vspenjajoč se vkreber tri dobre ure v ostrem jesenskem zraku, so občutili nenavaden tek, kakoršen se pojavlja navadno na takih partijah. Grofovski lovei, ki so sedaj servirali pri mizi, so marljivo polnili go-

spodi čuše s starim zagorskim vinom, ki je preostalo še iz prejšnjih dobrih časov, ko so bili vinogradi še obsajeni z domačo trto. Za gospe so imeli španjakega port-vina in vhi-sky-a, ki je Meliti in Eli nenavadno ugajal, dočim si je krašna Dunajčanka jedva ustni zmočila s to hudo pijačo. Neprestano je vzdihovala po pivu in obžalovala je, da ni prinesla s seboj nekoliko steklenic svojega domačega piva.

Grof Janko je bil izvrstne volje in je, kakor navadno, vodil glavno besedo in zabaval goste s svojim neizcrpnim humorjem. Ob vsakej takej priliki si je izbral cilj svojim šalam in dovtipom, a takrat je prišla vrsta na razposajeno Dunajčanko, katera se je sprva tudi sama smejala grofovim šalam; no, pozneje, ko je postajala šala vedno ostrejša in debelejša, se je začela jeziti in prepirati in malo da se ni začela jokati. Grof je, vidé to, odjenjal še o pravem času, in da bi razveselil gospe glavarice, jej je obetal, da jej takoj, čim se vrne domov, v znak kesanja radi grehov današnjega večera pošlje sod plzenskega ležaka (piva), katerega ima shranjenega v hramu.

»Sprejmete-li mojo ponudbo?« je vprašal grof, nudé jej roko v znamenje miru.

»Zakaj ne?« je odgovorila Dunajčanka.

slučaju elementarnih nezgod je že vnaprejeta v vseh treh čitanjih. (Diferenca mej Čehi in vlado je bila v glavnem ta, da so prvi zahtevali, naj se tudi slana, zmrzline, suša in moča smatrajo kakor elementarne nesreče, radi katerih je odpisati zemljiški davek, dočim je finančni minister hotel priznati samo slano in zmrzline, suše in moče pa ne. Ministri so bili precej trdi, ali slednji so se vdali, ko so videli, da so tudi Čehi trdi in izlasti še, da so tudi mnogi parlamentarci izrekli, da je ta zahteva Čehov opravljena.)

Glede zahteve Čehov, naj se vlada izjavi o svojih namerah v jezikovnem vprašanju, je menda določeno, da ministerki predsednik ustreže tej zahtevi s tem, da v parlamentarni komisiji mladočeskega kluba poda dotična pojasila.

Ta izjava bo sicer — na tem ni dvomiti — bolj akademične važnosti nego praktičnega pomena, ali v moralnem pogledu pomenja vendar nekaj, da se je moral g. Koerber upogniti pred zahtevo Čehov. Ta vsepah Čehov naj bo v odgovor vsem onim, ki so roke sklepali nad Čehi: češ, da nimajo le-ti usmiljenja z dijurnisti, da hočejo obstruirati predlogo, ki naj prinese pomoč tem siromakem! Dijurnisti so menda res največji siromaki, pravi beli sužnji — moderne države, z mnogo dela in skoro nič jela. Kdo bi ne imel usmiljenja žnjimi, kdo bi jim ne privoščil pomoči?! Ali tega ni smeti zahtevati od politikov, da bi le iz takega razloga odjenjavali od svoje taktike v kritičnih trenutkih in da bi zamujali priliko, ki se jim morda ne povrne tako hitro! Sicer bi imela vlada lahak posel; ko bi hotela zlomiti odpor proti kakim odložitvi predlogi, skrla bi se jednostavno za hrbet kakega siromaka, oziroma bi dotično predlogo spravila v kako zvezo z vprašanjem v prilog kakemu revnemu sloju prebivalstva! Ako bi se poslanci hoteli pokoriti temu, potem sploh ne bi bilo več govora o kakih resni opoziciji.

Zato smo hvaležni Čehom, da so preprečili tak prejudice.

P. S. Komuniké češkega kluba o pogajanjih z vlado pravi, da je vlada že podala parlamentarni komisiji izjavo, da v času med poletnim in jesenskim zasedanjem državnega zbora stori korake, ki dovedejo do uravnave jezikovnih razmer, ker smatra to kakor neizogiben predpogoj za ozdravljenje notranje političnih odnošajev, kakor tudi za rešenje velikih nalog, ki čakajo v adu in parlament.

Kako v »barbarični« Rusiji in kako v prosvitljenih državah, kjer vladajo Nemci?! Ko je češki radikalni poslanec Klofač te dni v dunajskem parlamentu povedal nemškemu cesarju, kar mu je šlo, so bili Vsenemci, ti odkriti oboževalci nemškega cesarja — imamo pri nas tudi takih tajnih oboževalcev, in med temi morda niso ravno zadnji nekateri naši ministri — silno ogorčeni: naš Klofačem in njegovimi somišljeniki ter so iste celó pozivljali, naj napadajo raje ruskega carja. Seveda so mislili o tem, da je slednji bolj vreden graje, nego nemški Viljelm, in da so na Ruskem neruske narodnosti bolj zatirane, nego na Nemškem Poljaki. Saj tako trdijo Nemci dan na dan po svojih časopisih ter se posebno zgražajo nad razmerami v Finlandiji. Sedaj si pa oglejmo nekoliko te jezikovne razmere na Finskem! Novi zakon glede rabe finskega, švedskega in ruskega jezika na sodnijah in drugih oblastih na Finskem obsega med drugimi tudi sledeča določila: Uradniki, za katere je znanje ruskega jezika obligatno, bodo morali na zahtevo strank govoriti z istimi v ruskem jeziku in sestavljati ruske zapisnike. Drugi uradniki, ki niso primorani poznati ruskega jezika, morajo na zahtevo stranke dati prevesti dotične akte na ruski jezik. Stroške za prevajanje pa mora plačati stranka. Kaj je rečeno s tem? Rečeno je, da na Finskem morajo uradniki uradovati v ruskem jeziku samo s tistimi strankami, ki zahtevajo to, a stroške za eventuelne prevode na rusko morajo nositi dotične stranke. Ali ne pomenja to celó veliko prednost finskega jezika pred ruskim.

In nota bene: ta določila veljajo v oni orjaški državi, ki je po svojem prebivalstvu skoraj izključno slovanska, v državi z ruskim državnim jezikom, v državi, kjer ni nikakih osnovnih konstitucionalnih zakonov, kjer vlada absolutizem, kjer torej vladar ni odgovoren nobenemu parlamentu in je izdajanje zakonov odvisno le od njegove lastne volje!

V Rusiji se nahajajo torej državni uradniki, ki niso primorani znati ruščine, torej državnega jezika, marveč jim za uradovanje popolnoma zadostuje znanje jedino svojega materinega jezika!

Kaj bi rekli n. pr. na pruskem Poljskem možu, ki bi se predznil prositi za državno službo in bi povedal, da razun svojega materinega jezika poljskega ne pozna nobenega drugega?! Ali z drugimi besedami: da ne ume nemški! Nemški fanatiki bi ga gotovo ali na mestu pobili, ali spravili v ječo kakor nevarnega upornika, ali bi ga pa takoj zaprli v norišnico, meneči, da se mu je zmešalo v glavi. Ali nam niti ni treba iskati primerov v nemškem »Reichu«, ko imamo vendar še takih kričeih izgledov v naši lastni državi, katere, kar se tiče krivičnosti v jezikovnem obziru, ne prekaša nobena druga država na svetu. Kaj ti rekli tu pri nas v naši državi, ako bi hotel Slovence, ki ne zna nemški, tu v Trstu, ali pa tudi samo na Kranjskem, dobiti državno službo?! Gotovo bi valed take predznosti vsi naši birokrati od prvega do zadnjega pali v nezavest; v strahu, da se bliža konec sveta. Na Ruskem pa radi tega nihče ne pada v nezavest; tam je to čisto naravno in sedaj celó zakonito določeno. Na Finskem zadostuje, da umejo ruski le oni uradniki, katerim je to neobhodno potrebno za obveščanje z ruskimi strankami, uradnikom pa, ki imajo opravila samo se svojim domačim finskim ljudstvom, ni treba mučiti se z učenjem jezika, ki jim v njihovem službovanju ni neobhodno potreben, kar je popolnoma pošteno in pravično. Poštenost, pravičnost in velikodušnost nasproti drugim narodnostim pa je dobiti v Slovanih, v kar nam je ravno dokaz ona Rusija, ki dobrovoljno priznava drugim narodnostim jezikovne pravice, ko bi jim iste še lažje kratila, nego »delajo to Nemci. Kakor je razvidno iz uvodoma omenjenega zakona, so Rusi sami na Finskem celó zapostavljeni za Finci. Finci niso samo jednako-pravni z Rusi, temveč so celó protežirani nasproti istim. Rus ima sicer na Finskem pravico zahtevati od uradnika, da občeje žnjim v ruskem jeziku, ali le tedaj, ako pozna uradnik ta jezik, ki je uradni jezik države; ako pa uradnik ne pozna ruskega jezika, sme ruska stranka zahtevati prevod dotičnih uradnih spisov, a plačati mora stroške za ta prevod. To ni več pravičnost nasproti neruskim narodom na Ruskem, temveč naravnost velikodušje. Pomisliti pa treba, da je Fincev na Ruskem veliko manje, nego je Poljakov v Nemčiji. Kaj pa naj rečemo o o Avstriji, kjer je velika večina prebivalcev slovanska, kjer nemški jezik niti ni državni jezik in kjer imajo Nemci v jezikovnem pogledu vse pravice, Slovani, posebno mi Slovenci, pa faktično skoraj nobene?! Da, mi Jugoslovani smo na državnih uradih zapostavljeni celó za istimi Italijani, katerih števílo v naši državi skoraj popolnoma izginja nasproti drugim narodnostim. Pa vendar hoče naša država veljati za velekulturno državo, vendar oholi Nemci s prezirom gledajo na isto Rusijo, pred katero bi se morali pokloniti v spoštovanju in jo — posnemati.

Tržaške vesti.

Bolezen dra. Otokarja Rybáta. Ta neumorno delavni in v vseh naših slojih visoko čislani rodoljub in prvak tržaških Slovencev je moral prebiti precej težko in dolgo bolezen. Z veliko radostjo moremo danes javiti na mnoga prihajajoča nam vprašanja, da je te zadnje dni stanje gosp. dra. Rybáta krenilo tako odločno na bolje, da je isti izven nevarnosti. Sočutje v vseh slojih je bilo v času te bolezni uprav ganljivo; dan na dan je znanec povpraševal znanca v skrbi: kako je z dr. Rybátom? Zato smo uverjeni, da to našo vest pozdravi tržaška slovenska javnost z istim veseljem, s katerim jo sporočamo mi.

Rabljaten uradnik. Znano je, da je Španjolec tim oholejši in ponosnejši, čim revnejši in neznatnejši je. Italijani so po krvi in tudi po značaju jako, jako sorodni Španjolcem, a šior Giacomo Zadro, adjunkt pri državnih železnicah in v službi na kolodvoru pri sv. Andreju, je tu li Italijan in radi tega se mu prav nič ne čudimo, da je tak, kakoršen je. Želodec tega šjorja je popolnoma »fuč«, ker mu v njem že dolgo leži neka tržaška slovenska tvrdka, kateri navadno dohajajo slovenski tovarni listi, kateri listi ubogega laškega petelinčka tako bodejo v oči, da skoraj nič več ne vidi. Predno se s

tem šjorjem nadalje pogovorimo, izrekamo revežu najprej naše najiskreneje sožalje radi bolezni, ki jo ima v želodcu in na očeh.

Kljubu tej dvostrani bolezni — in bolanim se sicer mnogo prizanaša — pa ne moremo temu laškemu šjorju priznati pravice, da bi smel v svoji službi bi strankami tako surovo in neolikano postopati, kakor je to storil te dni, ko je imel službeno opravilo z lastnikom zgorajomenjene slovenske tržaške tvrdke. V neki stvari je ta tvrdka postopala sicer popolnoma pravilno, a vendar ne tako, da bi bila povsem ustregla željam Zadrave — komoditete! Ker je uradnik državne železnice radi tega jako osorno in surovo govoril z dotičnim trgovcem, ga je slednji opozoril na dejstvo, da je uradnik tam radi strank, ne pa stranke radi uradnika. Oholega šjorja pa, ki bi bil — kakor običajno njegovi sorojaki — vedno rad velik šjor, in mu ne gre v glavo, da je plačan za to, da vestno izvršuje svojo službo in ustreže strankam, je ta opazka še bolj razburila in je trgovcu zabrusil v obraz psovko »toco d' un m u š!« (osel). Trgovcu mu je na to odgovoril, da so se ukrotili že drugačni gospodje in da že tudi on dobi primerno nagrado za svoje postopanje. Na to je postal Lahon še surovejši in je odgovoril razdraženo: »la vadi farse e...«. Kaj ne? krasno! Tako občeje se strankami uradnik državne železnice in sin avite culture. Šjor Zadro naj hvali Boga, da je bila luknja, skozi katero je govoril one psovke, malo preozka. Sicer pa bo moral rabijatem Lahončič za to svojo laško culturo odgovarjati tudi pred sodiščem.

Ta slučaj nam zopet podaja kaj krasno sliko toliko o razmerah v naših uradih, kolikor o višini laške — culture!

In zopet o jezikovni ravnopravnosti na naših poštah. Dne 12. t. m. priobčili smo notico, v kateri smo se pritoževali radi preziranja našega jezika na enem tržaških poštah uradov.

Danes se nam zopet poroča o enem aličnem slučaju, a ne več na kakem poštnem uradu v mestu, temveč v slovenski okolici v — Rojanu. Tudi tamošnja poštna ekspediterica izdaja na slovensko nakaznico nemško-italijansko potrdilo, kakor priča doli zabeleženi slučaj. Zakaj ne naravnost kitajsko-japonsko? S tem bi bil še bolj dosežen dvojni namen: stranka ne bi bila dobila potrdila v lastnem slovenskem jeziku, in razumela bi kaj je pisano na istem morda še manje...

Potrdila se pa menda izdajajo za to, da isti, ki jih je dobil, ne ve, kaj je na njih napisano.

Vedno lepše torej! Ne samo v Trstu, temveč tudi v okolici, ki je skoraj izključno slovenska, se nam usiljuje od državnih oblastev blaženi laški in še bolj blaženi nemški jezik. Tudi iz neke vasi, ki se imenuje »S. Giovanni bel Trlest«, nam prihajajo vesti, da se tudi tam prezira slovenski jezik. Ker pa ne vemo, v kateri germanski provinciji je ta vas in ker nam ne gre v glavo, kako je sploh mogoče v taki izključno »nemški« vasi prezirati slovenski jezik, nočemo danes še o tem pisati in bomo se bavili s to stvarjo še-le tedaj, ko jo natančno proučimo.

Jako hvaležni bi pa bili tistemu učenjaku, ki bi nam rešil koqljivo vprašanje: Kaj se posreči prej: ali avstrijskim birokratom potujčiti ves slovenski narod, ali pa slednjemu priboriti si na vseh oblastih svoje jezikovne pravice in primeren respekt?

In zopet šole! Mi povdarjamo vedno in vedno, da neslovenskim šolam v Trstu — v kolikor so slovenski otroci aljeni zahajati vanje — je namen potujčevanja.

Našli smo že več slučajev, podkrep-ljajočih našo trditev — a naštevati jih še nadalje bi bilo povsem odvišno delo, ko se vendar moramo sleherni dan prepričevati sami o resničnosti naših trditev. Za danes hočemo — da izvedo naši čitatelji, na kak način dosega jo naši nasprotniki zaželjene vspehe toliko pri naši deci, kolikor tudi pri lastnih otrokih — navesti naslednje.

Kdo iz-med nas se ne spominja otroških let?! Ako se oziramo nazaj na svoja mlada leta: v kako — lepi, krasni luči smo videli ves svet! Kako krasni so bili takrat za nas gaji, travniki, polja, gozdovi, reke itd.! Kako se nam je takrat radovalo srce na vsem, kar nam je nudila priroda!

Primerjaj sedaj vse, kar vidiš dan danes, nikjer ne najdeš, da bi bilo vse tako mîto, tako krasno, kakor je bilo ono, kar si videl v mladih letih! V mladih letih se nam je videl svet res tak, kakoršnjega smo gledali

v živahni otroški domišljiji — z nepokvarjenim otroškim srcem, katerega se še ni dotaknila zloba sveta!

Da dosežejo svoj cilj, da mladina, ki vedno in vedno čuje o »večnem mestu«, o krasnem nebu, o krasni zemlji, o bratih, ki govore sladki jezik Dantejev — da ta mladina tudi praktično vidi vse to — v to je potrebno, da profesorji laških šol vodijo svoje učence preko rumeno-črtnih mejnikov, na blaženo zemljo — Italijo!

Tu vidiš učenec krasno zemljo, tu vidiš ona mesta, o katerih si se učil, tu vidiš one, katere ti označajo kakor tvoje »brate« in katere družijo sladki Dantejev jezik! — Tu vidiš tudi laških vojakov — vse vidiš tu, česar ti treba, da se ogreješ za »idejale«.

In kdo se ne spominja v poznejših letih krasnih utisov iz za mladih let?! Kdo more izbrisati človeku iz spomina one utise, ki jih je prejemal v nedolžnih letih?!

Da! Oni smejo navduševati deca, za kar hočejo! Mi pa moramo gledati vse to! In ne bo je pomoči proti temu, dokler ne bomo imeli tudi misvo-jih narodnih šol!

Požiganje v tržaški okolici. Naproseni objavljamo:

Po zadnjih državnoborskih volitvah je bilo v tržaški okolici požiganje gozdičev na dnevnem redu.

Danes ti je gorelo tu, za nekaj dni tam, tako, da je človek moral že misliti, da bodo vsi nasadi po okolici tržaški uničeni v kratkem.

Da je tržaškim Židom, obrezanim in ne-obrezanim, rešenim in neodrešenim, to požiganje dajalo dovolj gradiva za napade na slovenske okoličane, to se umeje ob znanih dispozicijah med Židi nasproti našemu narodu. Kar s prstom so kazali na naše okoličane, češ: glejte jih barbare! Skoraj ga ni bilo dneva, da ne bi bili morali čitati v tržaških židovskih glasilih napade na uboge slovenske okoličane.

Iz tržaških glasil so prav pridno zjemali listi v Italiji! Da napravijo svoja obdolževanja na škodo okoličanov še verjetneja, so »pojašnjevali« tržaški publikli tako-le:

»Ker ni zmagal dr. Rybát, so se okoličani razsrdili, da hočejo vse požgati!« Tako so »pojašnjevala« laška glasila svojim čitateljem to požiganje. In ti čitatelji so, seveda, verovali! V okolico so se usuli redarji, te-kali so orožniki, da bi zasačili krivce! Iskali so, izpraševali so; tako vestni so bili v izpolnjevanju dobljenih ukazov, da si se že moral bati prižgati žveplenko, ker bi se s tem mogel zaplesti v kako preiskavo. Vse, kar čita »Piccola« in slične liste, je bilo prepričano, da so okoličani požigaleci! Med okoličani so iskali krivce, ki naj padejo pravici v roke, da jim ista s strogo kaznijo pove enkrat za vselej, da se požigati ne sme!

Židje se svojimi glasili so vzbujali tako javno menenje z različnimi poročili. Celó neki visoki uradnik na tukajšnjem namestništvu je bil izrekel približno te le besede: »Ne bi bil veroval, da so okoličani taki; sedaj pa požigajo, ker niso zmagali ob volitvah«. Iz tega bi se dalo torej sklepati, da so bili tudi na naši slavni vladi menjenja, da požigaleci so okoličani.

Po marsičem moremo sklepati z vso gotovostjo, da bi bil tudi marsikdo na naši sl. vladi rad videl, da najdejo krivce. — Res, danes smo čitali, kako so izpraševali kakega otroka, jutri kako ženo, pojutršnjim kakega moža — a ker so vse te iskali le med okoličani, dočakati nismo mogli dneva, da bi nam bili rekli: Našli smo požigalec v osebi tega in tega slovenskega okoličana!

Vse je torej nestrpno pričakovalo, kdaj poži.

In res: počilo je. Okoličani so bili že siti čez grlo večnih napadov od strani židovskih listov in valed večnega zalezovanja od strani policije; in jeli so paziti sami, ne bi-li morda zasledili požigalec? In našli so jih. Požigaleci so bili sami laški podaniki. Padli so pravici v roko. To vam je bila prava bomba.

Prejšnji glasni obrekovalci so obnemeli. A mi smo pazili dan za dnem, kdaj pride do razprave proti tem laškim požigalcem?! Ali dočakati nismo mogli tega dneva.

Kdo nam more pojasniti in razjasniti? — Morda bi prišli na čisto s tem vprašanjem, ako bi kateri naših poslancev vprašal pravosodnega ministra, v kakem stadiju se nahaja stvar?!

So li bile zaslišane vse priče? Po mestu

se širijo različne govorice. V interesu ugleda naših oblasti bi bilo želeli, da pride nekoliko luči v svo to zadevo. Luči pa smejo zahtevati posebnost naših okoličin, kajti oni so bili tisti, ki so morali trpeti dan na dan na svoji časti: nesramna žaljenja od strani laškega časopisja! In marsikateri slovenski okoličan je moral prestati več sitnosti, predno so našli požigalec v osehah laških podanikov in med njimi celo — laških anarhistov!

V ime zadoščenja, kakor ga smejo zahtevati naši užaljeni okoličani in tudi v ime ugleda slavni oblasti samih želimo pojasniti! Okoličan.

Štrajk zidarjev. Delodajalci — izvzemši trojico ali četorico — so, kakor doznajemo ravno kar, sinoči odgovorili delavcem ustmeno, da so pripravljeni dovoliti jim 9 urni delavnik po zimi in po leti in 5% poviška k prejšnjim plačilom. (Glede 9urnega delavnika pa naj bi veljalo določilo, da ob onih dneh v decembru in januarju, ko ob slabem vremenu nastaja hitro noč, naj bi delavci v določenem počitku opoldne dohiteli za kake pol ure.)

Definitivni pismeni odgovor pa dobe delavci nekoj do 6. ure, na kar bo shod delavec ob 6. uri zvečer.

Ako pride danes do definitivnega sporazumljenja, ne da bi se omenjena četvorica delodajalcev pridružila večini svojih tovarišev, hočejo delavci — kakor so nam prišli zadržati v uredništvo — bojkotirati dotičnike!

Mi bomo pozdravljali z zadoščenjem, ako pride nazaj do sporazumljenja, da bodo mogli naši delavci zopet enkrat za zaslužkom. Ali zadoščenje naše bo popolno še le potem, ako pridejo do sporazumljenja z vsemi gospodarji. — To je naša iskrena želja!

Samomor. Sinoči nekoliko po deseti uri uri so zapazili pasantje na neki klopi blizu kolodvora pri Sv. Andreju ležečega mladčnika, ki se je, kakor so kmalu opazili, zastupil. Poklicali so zdravnika, a bilo je že prepozno, ker je mladčnik o zdravnikovem prihodu že umiral. Samomorilec se imenuje Oton Manzano in je stanoval v ulici Paladio št. 2. Truplo so prenesli v mrtvašnico k Sv. Justu.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplo, mr ob 7. uri jutraj 17.8 ob 2. uri popoldne 25.0 C. — Tlakomer ob 7. uri jutraj 758.4 — Danes plima ob 6.36 predp. in ob 5.31 pop.; oseka ob 0.06 predpoludne in ob — popoldne.

Društvene vesti.

Blagopokojna gospa Natalija Truden je volila v svoji oporoki 200 kron družbi sv. Cirila in Metodija v Ljubljani ter je tako postala (to je bila izrečna želja pokojnice) društvena pokroviteljica. — Vječnaja joj pamjat!

Naj bi pač ta plemeniti čin preminule gospe bil vsem v blag izgled, da se čisto spominjamo naše šolske družbe: bodi v srečnih, bodi v tužnih trenotkih življenja našega!

Trgovsko izobraževalno društvo javlja svojim članom, da bo jutri v nedeljo 15. t. m. točno ob 4 uri pop. slavnostni zaključek ole.

Za izlet v Rihenberk. Ker je podpisani najel še en voz (deveti) in ima na razpolago še 5 prostorov, vabi one, ki se žele udeležiti izleta, naj se prijavijo pri našem blagajniku nekoj do 9. ure v »Delavskem podp. društvu«, ali pa jutri zjutraj do 4. ure in pol v »Trgovinski kavarni« (Caffè Commercio). Odhod točno ob 4. uri in pol zjutraj.

ODBOR

pevskega društva »Kolo«.

Vesti iz ostale Primorske.

× Iz Kanfanara (Dopis.) Od naših strani dobivate malo vesti, da si bi se moralo o Kanfanaru več govoriti in temu kraju posvečati več pažnje. Položenje Kanfanara je velevažno. Naši nasprotniki nam dokazujejo to po rovinjski gospodi. Le ta ne pušča ni za trenotek iz vida našega nesrečnega Kanfanara.

Da si tu ni Italijanov, razun dveh treh privandrancev, pak vendar ta kraj predstavlja svetu kakor italijanski. Ali ona dvojica trojica se svojimi rovinjskimi diktatorji amatrajo se tu za gospodarje in nastopajo kakor taki ob vsaki priliki, kjer in kakor morejo, in tudi tam, kjer absolutno ni mesta za njih. Stvari, ki neusmiljeno tlačijo slabejšega od

sebe, ne bi se absolutno smeli mešati v cerkvene stvari, najmanj pa kakor si bodi diktirati svečenikom ali celo škofom. Nasproti takim ljudem bi moral nehati vsaki obzir. Oni, katerim je cerkev poverjena, morali bi v interesu avtoritete svoje take stvore odločno zavrniti. Ni dolgo temu, ko so hoteli vnovič profanirati hišo Božjo; no, preprečeno jim je bilo to po zaslugi zaslužnega g. kapelana Viškovića.

Evo, kako je bila stvar! Kakor po mnogih krajih, tako se tudi tu obdržava majnikova pobožnost. Do pred nekoliko let se je godilo to v hrvatskem jeziku, ker je jezik ljudstva kanfanarskega. Pred par leti so bivale tu nekake »šiore« iz Pulja in tem na ljubo se je pobožnost uvela tudi v italijanskem jeziku. Prišlo je drugo leto, a one dve tri »šiore« so hitele k sedanjemu župniku, da se mu priporoče za »pobožnost«. Da se bomo bolje umeli, moram omeniti že sedaj, da imamo tu tudi takozvane »figlie di Maria«. Kake so in kaj so te »figlie«, videli bomo malo kasneje. Tudi te »figlie« so se ponudile, da bodo povečavala svečanost pevanjem z orgljami. In glej čuda! Ustreglo se jim je. Pobožnost v hrvatskem jeziku je bila v jutro ob 6. uri, »pobožnost« v italijanskem jeziku pa zvečer ob 7. uri. Povsem komodno za — zabavo! Pravim: za zabavo! Kajti takozvane »figlie« so se same izrazile, da jim je tista ura zvečer »l' unica ora de divertimento, che le ga a Canfanaro«. (Tako nekako kakor v Rojanu! Op. ur.)

Tu jih imamo te blažene »figlie di M.« No, to vse je še malo nasproti onemu, kar se je kasneje godilo tudi v cerkvi v izven iste. Take devotke ne bi se smele mešati tesno med možko mladino. Mi bi bili sploh tega menenja, da mladim ni bilo mesta pri orgljah. I s temi mladimi in se svojim generalom so motrile naš tužni narod in to z nekakim zmagonosnim izrazom na licu. Izpred oltarja italijanska molitev, a s kora doli »pobožni« glasovi italijanskih pevk — še pobožnejši »figlie di Maria«!! A da bi mogli, »bragi čitatelj, prav soditi namen in pomen vsega tega, moraš vedeti, da je bila zvečer cerkev polna našega naroda, kajti v jutro ni mogel zahajati na pobožnost, ker je moral na polje. Ubogi, pouka in tolažbe potrebni izmučeni narod je bil na teh »pobožnostih« kakor »Turk na propovedi«, a »figlie« so se zabavale izborni..., kakor so nam govorile same! A mi — mili Bože — moramo verovati devotkam, ki so si nadevale ime »Hčera Matere Marije«...

Ah, kako se vara gospod župnik! O nadaljnjih dogodkih prihodnjih.

× IX. glavna letna skupščina družbe sv. Cirila in Metodija za Istro. V četrtek dne 12. t. m. se je vršila v Opatiji, kakor je bilo že javljeno, letna glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metodija za Istro. Vkljub neugodnemu vremenu je prišlo na skupščino jako mnogo gostov od vseh strani Istre ter iz Dalmacije, Reke, Sušaka, Trsta in Trstara. Svečanost je začela s sv. mašo, katero je daroval Munski župnik, veleč. g. Ryslavy. Mala cerkva Opatijska je bila natlačena. Uprav milo je glasilo krasno hrvatsko pevanje vrlih pevk in pevcev. Sv. maše so se udeležili tudi otroci družbinih šol v Voloski in v Opatiji, spremljeni po učiteljskem oshbu. Ob 12. uri je bil banter. Kakih 50 gospodov in gospa se je zbralo v veliki dvorani »Grand hotela«, kjer so ob živahnem razgovoru ostali kake 3 ure.

Na to so gostje odšli v prostore »Zore«, kjer je že čakala velika množica in se je skupščina takoj začela. Isto je otvoril predsednik, velenč. g. prof. Vek. Spinčić. Konstatiral je dovoljno število členov, pozdravil navzoče ter predstavil zastopnike novin, gosp. prof. Mandića za »Našo Slovo«, g. Frana Sapilo za »Novi list« in Petra Rubinčiča za Opatijski »Narodni list«. Slednjič je predstavil poverjenika vlade.

S toplimi besedami se je spominjal cenj. starine, pokrovitelja naše družbe, gosp. Dinka Vitežića, ki je letos — in to radi slabega zdravja — v prvič izostal iz skupščine.

Gosp. predsednik je predložil, da zbor brzojavno pozdravi našega pokrovitelja, čemur je skupščina potrdila jednoglasno.

Predsednik je povdarjal razloge, radi katerih je družba nastala in ki še vedno obstoje. Naglašal je posebno prizadevanje tujincev, ki bi hoteli tudi šolo podjarmiti naš narod v Istri. Zatem je navajal na kratko, kar je ravnateljstvo storilo od lanskega leta

sem, in to vse z dobrovoljnimi prispevki Hrvatov in Hrvatice.

Tu se je dotaknil tudi velikega komersa in plesa, prirejenih v Zagrebu družbi na korist. Zahvalil je vseh in prosil, naj tudi v bodoče podpirajo družbo v njenih plemenitih namelih. Svoj krasni govor je izrekel naš dični predsednik s tistim ognjem, kateremu daja oduška vsikdar, kadar govori o domovini naši in o mukotrpem narodu našem. Govor je bil vprejet z velikim odobravanjem, silnim ploskanjem ter klici: Živio Spinčić! Živila družba!

Istotako z odobravanjem sti bili vsprejeti tudi obširni poročili družbinega tajnika gosp. Viktorja Cara Emina in blagajnika dra. Nikole Fabjanića.

O delu našega ravnateljstva priča tajnikovo poročilo. (Iz katerega hočemo pozneje posneti nekoliko podatkov.) Iz poročila blagajnikovega pa moramo zabeležiti jako ugodno in jako tolažljivo dejstvo, da smo namreč v minulem upravnem letu naše družbe s prihodkom nadkrilili vsa prejšnja.

Na to je vstal člen nadzorovalnega odseka, velezaslužni načelnik mesta Kastavskega, g. Kazimir Jelusić, ki je predlagal, naj se ravnateljstvu za l. 1901 podeli absolutorij, ter da se zabeleži v zapisnik zahvala istemu ravnateljstvu za njega neumornem delovanju za napredek družbe. Oba predloga sta bila jednoglasno sprejeta.

Po nekaterih predlogih gg. Mikiše, Iskre in dra. Červarja dvignil se je gospod predsednik in je, ozrši se na današnjo svečanost navdušeno pozdravil hrv. novinarje, župana dra. Andrija Stangerja ter vse navzoče.

Ob burnem ploskanju in živio-klicih je zaključil to letošnjo skupščino.

Na večer je naše društvo »Lavor« priredilo zabavo, ki je izpala nad vse pričakovanje. In tako se je zvršila ta krasna svečanost, ki nam je nudila priliko, da smo se zopet sešli v krogu svojih milih prvakov Spinčića, Mandića, bratov Trinajstićev, dra. Stangerja, dra. Janežića, dra. Fabjanića, dra. Zamlića, Jenka in tolikih drugih. Vsi so bili tu med nami, ali enega ni bilo: dra. Matka Leginje, katerega je tega dne narodna dolžnost zvala drugam. Njega je pozdravil g. predsednik v svojem pozdravnem nagovoru, a občinstvo je ta pozdrav spremljalo z navdušenimi živio-klici.

Pripomniti nam je, da je na skupščino došlo brzojavnih in pismenih pozdravov, med katerimi omenjamo: čnega pokrovitelja našega dra. Dinka Vitežića, našega rojaka pesnika Rik. Katalinić-Jeretova, narodnega zastopnika Andrijičića, hrv. akad. društva »Slobode« v Gradevu, dra. Antončiča, Stefanuttića, Akačiča in Butkovića ter primerne pozdrave gg. Brajkovića, Grunta in Ptašinskega.

Vesti iz Kranjske.

* Iz Ljubljane smo prejeli poročilo, da je trgovska in obrtna zbornica Kranjska gosp. dra. Danila Majarona skoro jednoglasno izvolila svojim poslancem v deželnem zboru.

Brzojavna poročila.

Državni zbor.

DUNAJ 14. (B.) — Zbornica poslancev. — Mej došlimi spisi so štirje nujni predlogi Vsenemcevi ter interpelaciji poslancev Lemischa radi izdaje manjevrnih delnic alpijske montanske družbe ter posl. Mengerja radi uporabe jednega dela dohodkov od d. v. k. na vozne listke za razširjenje telefona. Danes uloženi nujni predlogi se pridenejo k že predloženim predlogom.

Zbornica je prešla na dnevni red ter je vprejela v vseh čitanih zakon o poplujanju obrtnega reda glede delavcev na gradbenih podjetjih.

Za tem je pričela razprava o predlogi, tičoč se davka na vozne listke.

Državnozbor-ka volitev.

GRADEČ 14. (B.) Trgovska in obrtna zbornica v Ljubau je s 13 glasovi izvolila svojim državnim poslancem tajnika družbe montanskih industrijalcev v Avstriji in družba lastnikov rudnikov, dr. Rudolfa Pf f fingerja. Viši rudniški svetnik Lorber je ostal v manjšini z 11 glasovi. Ni še znano, kateri stranki se pridruži novi poslanec.

Železnice v Bosni in Hercegovini.

DUNAJ 14. (B.) »Wiener Zeitung« objavlja zakon od 8. junija 1902. o gradnji železnice od Sarajeva do meje Sandžaka v limski dolini pri Uvaču s transko črto do srbske meje pri Nardištu, Bugojno-Aršan in Doboj-Samarc.

Ogledovanje vojaštva.

DUNAJ 14. (B.) Cesar je ogledoval danes zjutraj topništvo dunajske garnizije v

navzočnosti nadvojvode Otona, najvišjih vojaških dostojanstvenikov in vojnega ministra. Njeg. vel. cesar je izrazil svoje zadovoljstvo na vedenju in vajah čet.

Bratje Sokoli!

Podpisani odbor pozivlja one brate Sokole, ki se udeležijo izleta v Rihenberk, jutri dne 15. junija t. l., da pridejo točno ob 4 1/2 uri zjutraj pred kavarno »Commercio«. — Odhoda ob vsakem vremenu!

Na zdar!

Odbor »Tržaškega Sokola«.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
MIZARSKA ZADRUGA V GORICI
z omejenim jamstvom
naznanja slovenskemu občinstvu, da
je prevzela
prvo slov. zalogo pohištva
iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarov v Solkanu in Gorici
Antona Černigoj-a
katera se nahaja
v Trstu, Via Piazza vecchia
(Rosario) št. 1.
(na desni strani cerkve sv. Petra).
Konkurenca nemogoča, ker je blago
iz prve roke.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

M. Aite

trgovina z manifakturnim blagom

ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 8
s podružnico ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 5.

si dovoljuje obvestiti slavno občinstvo in cenj. odjemalce, da je jako pomnožila svojo zalogo kakor tudi povečala prostore s tem, da je ustanovila zgoraj omenjeno podružnico zato, da more v polni meri zadostiti vsem zahtevam cenj. odjemalcev.

V obeh prodajalnicah vdobiva se razno blago najbolje kakovosti in najmodernejše iz prih. tovarov, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tu je velikanski izbor platnenega in bombažnega blaga, prtov in prtičkov ter vsake vrste perila, bodi od bombaža, ali platna. Pletenine, svilene raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke Velikanski izbor snovij za narodne zastave in trakov za društvene znake.

Sprejema naročbe na moške obleke po meri, katere izvrši najtočnejše in najnatanjeje po cenah, da se ni bati konkurence.

Poskušaj, da se prepričaš!

VELIKA ZALOGA

snovij za moške obleke
iz tu- in inozemskih tovarov

Nasl. Frana Hitty

ul. Barriera vecchia 13.

Velik izbor:

perila, perkalka, cefira,
satena.

Specijaliteta podlag (fodre) in drobnarij za krojače.

Naročbe za moške obleke po meri se izvrše po zelo ugodnih cenah v 24 urah.

Na zahtevo vzorci brezplačno in poštne prosto.

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva
vseh vrst.

• T R S T •

TOVARNA: ZALOGA:
Via Teza. Piazza Rosario št. 2
vogal (solako poslopje)
Via Limitana in Via Riberge št. 21

Telefon št. 670.

Velik izbor: tapetarij, srajci in stik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI ČENIA ZASTONJ IN FRANKO
Predmeti postavio se na na: oporod
ali železnico ranpo.

Odvetniške pisarne Dr. Abrama in Dr. Rybára, Dr. Gregorina in Dr. Slavika ter Dr. Pretnerja bodo v mesecih juniju, juliju in avgustu ob nedeljah ves dan zaprte.

Toliko na blagohotno naznanje vsem p. n. g. klijentom.

Za v Avstriji koncesijonovano francosko prekomorsko družbo

„Compagnie generale Transatlantique“
Edina direktna in najkrajša črta

poštinih brzoparnikov
ki prevažajo zanesljivo brez prelaganja
iz Havra v Newyork.

Za vožnje tu- in inozemskih železnic, za navadna in okrožna potovanja in prireditve romarskih vlakov, daje pojasnila in veljavne vozne listke

Edino oblastveno potrjena potovalna pisarna

Ed. Šmarda
v Ljubljani, Dunajska cesta 6
blizu znane gostilne pri „Figabirtu.“

„VIKTORIJA“ moderci

za gospe in gospice
po 50, 70 nvč., 1 gld., 1-25, 1-30, 1-50,
1-80, 2-20, 3- in 4-20.

Velik izbor
vseh predmetov za pomlad in poletje
obleče in kinčanje, velik izbor trakov, ovratnikov,
in sicer: saten, perkal, piké za obleke in bluze v
lepih risanjih. — Vsakovrstni svilnati predmeti za
modnih specijalitete vsake vrste, rokavice iz svile,
niti in kože ter dežnikov.

Velik izbor
perila dobiva se v manufakturnej zalogi
JAKOBA KLEMENCA
v Trstu, — ul. Sv. Antona št. 1. — v Trstu.
Na zahtevanje
dopušlje se uzorec z dotičnimi cenami pošt. presto.

Zahtevajte povsod
voščilo (bičs)

v korist družbi sv. Cirila in Metoda, katero je najbolje
in najceneje. V Trstu je prodajajo gg. trgovci
J. Prelog, Anton Furlan, Zgur & Popatnik, Matija
Milonig, Andrej Urdich, Alojs Plesničar, Bambič Ja-
kob, Kranje Josip, Kocjančič Josip, Ivan Tomažič,
Anton Cek, Emil Cumar itd.

Glavna zaloga:
trdnika J. Drufovka v Gorici.

Gosp. Lekarnar Piccoli
Ljubljana.
Vaše železnato vino
sem uporabljal z iz-
vrstnim uspehom pri moji soprog, katera
je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da
mi dopušljete po pošti še šest steklenic
zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. stabni zdravnik.
V GORICI, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se v lekarnah v Trstu,
Istri, Dalmaciji, Primorskem, Go-
riškem in Tolminskem po K 240
steklenica.

Dr. Rosa Balsam | **Praško domače zdravilo**

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače
zdravilo, vzbuja slast in odvaža lakho. Z
redno uporabo istega se prebavljanje krepi
in ohrani.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč.
po pošti 20 nvč. več.

je staro, najprej v Pragi rabljeno do-
mače zdravilo, katero varuje in ohrani
rane čiste, vnetje in bolečine olajša
in hladi.

V pušicah po 35 in 25 nvč., po pošti
6 nvč. več.

varilo: Vsi deli embalaže nosijo
zraven stoječo, postavno polo-
ženo varstveno znamko.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja c. in kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“
Praga, Malastran 203, vogal Nerudove ulice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v Lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg,
P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Odlikovana
1894.

Odlikovana
1894.

Odlikovana tovarna

na vodno in parno silo z najboljšimi stroji iz prvih nemških tovarn
ter

velika zaloga vsakovrstnega pohištva
Ivan Doljak v Solkanu pri Gorici.

Samostojna trdnika brez vsake zveze z drugimi, ustanovljena l. 1889

V lastni hiši. Lastne žage.

Tovarna razpolaga z mizarji, večimi od najnavadnejših do najfinejših del vseh
slogov, enako z izvršnimi strugarji in rezbarji in najbolj izurjenimi tapetarji, tako, da lahko
prevzame in izvrši v najkrajšem času vsako delo vseh slogov; prevzame tudi mebliranje vil,
prenočišč, uradov itd. z navadnim in najfinejšim pohištvom.

Za mizarje.

Velika zbirka obkladov (remeš), strugarskih in rezljarskih izdelkov, za izdelova-
nje zrezanega in pooblanega lesa, vsakovrstnih okrasov, gol, kornizov in vseh drugih
mizarskih potrebščin.

Vsaka konkurenca izključena, ker se dela samo iz lesa, posušenega v nalašč z
to napravljene pečeh, ter se trdnika drži gesla: **Solidnost in točnost v postrežbi.**

Vrhu tega se jamči za vsak posamezen kos. — Brzjavi: **Doljak — Solkan.**

Stanje hranilnih vlog:
15 milijonov K.

Rezervni zaklad:
okroglo 350.000 K

Mestna hranilnica ljubljanska

na mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8 do 12. ure dopoldne in jih obre-
stuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsacega pol leta h kapitalu.
Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zara-
čunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada
mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vse
svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti
to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih
otrok in varovancev.

Delarne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom
c. kr. poštne hranilnice. Poštno-hranilnične sprejemnice do-
bivajo se brezplačno.

Stavbinsko
podjetje

G. TÖNNIES

Stavbinsko
podjetje

Ljubljana.

Varna za mizarsko orodje in parkete, stavbinsko in umetno ključarstvo.

Delavnica za konstrukcijo železa itd.

Sprejema naročbe za vsakovrstna mizarska dela kakor: kompletna okna za cele
stavbe in izločna okna na vreteno, vrata, portale, oprave za prodajalne in drugega
pohištva v vseh slogih. — Podobi mehki in trdi vseh vrst kakor: deščice, parkete,
od jermena in navadnega lesa. Kompletna stavbinska kovaška dela, stopnice,
ogrje, žične mreže, železne satvornice na vreteno ita. itd.

Proračuni brezplačno.

Reference prve vrste na razpolago.

Velikanski izbor pohištva

A. BUCHBINDER

TRST. — ulica Riborgo št. 27. — TRST.

Raznovrstna zaloga ogledal in okvirjev,
tapecij vseh vrst, ročnih kovčkov in
velikih kovčkov vseh vrst po načrtih
železnih. Naročbe sprejema za kompletne
sobe toli v mestu koli za odpošiljanje
po železnici ali morju.

Spoštovane slovenske gospodinj!

Zahtevajte pri svojih trgovcih

NOVO

Ciril-Metodijevo
cikorijo.

Velikanski izbor
raznega pohištva

spalne in jedilne sobe, svetlo ali
megleno politirane.

Bogat izbor

divanov, okvirjev, ogledal, stolice,
stenskih ur

se nahaja v dobroznani

zalogi pohištva

Rafael Italia

Trst - ul. Malcanton št. 1. - Trst.

POZOR!

Udobiva se v velikih množinah in po ce-
nah, da se ni bati konkurence: romansko
žveplo, dvakrat rafinirano, angleška modra
galica, prve vrste asastični trakovi za ceplje-
njenje trt, mehi za žvepljanje, gumizijeve
cevi za žvepljanje z modro galico, fosforjevo
apno (imenovano Futterkalk) za pisanje in
jačenje mišic za vsakovrstne domače živali,
esence za prirejanje kisa, vinski evet, šipe in
žebli v velikem izboru, barve čopičji, mila,
mineralne vode, sveče, šmir za vozove, ščetke
itd. itd. Za razprodajalec po znižani ceni.

Drogerija (miroilnica)

EMIL CUMAR pok. FRIDERIKA

Trst, ul. Belvedere 37, podružnica Opčina 212

Trgovina z izgotovljenimi oblekami.

Salarini Ponte della Fabbra št. 2, vogal
ul. Torrente. Podružnica Piazza
Pozzo dell Mare št. 1. Zaloga izgotovljenih oblek
za moške in dečke priporoča posebno za binkošne
praznike in birno; obleke za moške od gld. 6.50 do
24, za dečke od gld. 4.50 do 12, suknene jope v ve-
likem izboru od gld. 3 do 8, suknene hlače od gld.
1.80 do 4, volnene goldinarjev 4.50 do 9. Velik iz-
bor površnih sukenj v modernih barvah od gld. 9
do 16. Volnene obleke za dečke od 3 do 12 let od
gld. 2.50 do 9, od platna ali satena v raznih barvah
od gld. 1 do 5. Haveloki za moške in dečke po naj-
nižjih cenah. Hlače od moleskina (zlojdeva koža) za
delavce, izgotovljene v lastni predilnici na roko v
Korminu od gld. 1.30 d. 2.

Lastna posebnost: črtane močne srajce za delavce
gld. 1.20. Velika zaloga snovij za moške na meter
ali tudi za naročbe na obleke, ki se izgotovijo z naj-
večjo točnostjo v slučaju potrebe v 24. urah.

Anton Breščak v Gorici, Gosposka
ulica št. 14 in ulica
Vetturini ima v zalogi v veliki zbirki pohištva vseh
slogov za vsak stan od najboljšega izdelka. V
zalogi ima: podobe na platno in šipe, ogledala, žime
palatno, razne tapetarije itd. Daje tudi na obroče.

Velika zaloga krojnega blaga.

Krojaška zadruga

vpisana zadruga z omejeno zavezo

GORICA Gosposke ulice 7 **GORICA**

Priporoča vse v to stroko spadajoče
blago ter jamči za pošteno in solidno po-
strežbo.

Cene stalne brez pogajanja.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

Telefon 952.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če
tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%.
Rentni davek od hranilnih ulog plačuje
zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.
Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer
na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%,
na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od
3—4 popoldne.

Izplačuje se: vsaki dan ob uradnih urah
ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 816.004.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrovano društvo z omejeno zavezo,

v Gorici

Gosposka ulica hšt. 7., I. nadstr.
v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega
če tudi ni član društva in se obrestu-
jejo po 4 1/2%, ne da bi se odbijal rentni
davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na
menjico po 6% in na uknjižbo po 5 1/2%.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol-
in od 2. do 3. ure popol. razven delj
in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563
Poštno-hran. račun št. 837.315.